

<p>توشت کلامی و سلامی نفرستاد و نسبتی که محو روم و جامی نفرستاد پیغم خیر از هیچ مفاصی نفرستاد</p>	<p>دهر نیست که دلدار پیامی نفرستاد فریاد که آن ساقی شکر لب سر مست چنداں که ز دم لاف کرامات و مناقات</p>
<p>گفتا شراب نوش و غم دل بر زیاد تدبیر حسیت و صنع جمال این چنین قتاد کونه کنیم قصه که عمرت در از باد</p>	<p>دی پیر میفروش که ذکرش بخیر باد بیخار گل نباشد و بے نیش نوش هم حافظ گریست ز پند حکیمان ملالت است</p>
<p>عشق پیدا شد و آتش همه عالم زد دل غم دیده ما بود که هم بر غم زد خیمه در آب و گل مزرعه آدم زد که قلم بر سبب اسباب دل خرم زد</p>	<p>در ازل پر تو حسنت ز بجلی دم زد دیگران قرعه و قسمت همه بر عیش زدند نظری کرد که بیند بجاها صورت خوش حافظ آن روز طرب نامه عشق تو نوشت</p>
<p>دوش می آمد در خساره بر افروخته بود تا کجا باز دل غم زده سوخته بود کفر ز لفتش رد دی می زد و آن شکیب دل در رهش مشعله از چهره بر افروخته بود</p>	

دل سے خوں بکھٹا اور دوسے دیدہ برنجیت
 اللہ اللہ کہ تلف کر دو کہ اندوختہ بود
 گرچہ می گفت کہ زارت بگشتم می دیدم
 کہ نہانش تفرے با من دل سوختہ بود
 گفت و خوش گفت برو فرقہ بسوزاں حافظ
 یارب این قلب شناسنی کہ آموختہ بود

گر خرمن بسوزد چندین عجب نباشد
 آتش کرا بسوزد گر بولہب نباشد
 اینجا نسب نگنجد اینجا حسب نباشد
 خود را بزرگ دیدن شرط ادب نباشد
 جز بادہ ہستی ہمیش سبب نباشد

در آں ہوا کہ جز برف اندر طلب نباشد
 در کا رخا نہ عشق از کفر ناگزیر است
 در کیش جاں فروشاں فضل و ہنر زید
 در محفلے کہ خورشید اندر شمار ذرہ است
 مے خور کہ عمر سرد گرد در جہاں تو اں یافت

ز ہر درمی دہم پند سن و لیکن در نمی گزرد
 کہ غیر از راستی نقشے دین جہر نمی گزرد
 برو کایں و عطیے معنی مراد در سر نمی گزرد
 دلش بس تنگ می بنیم چرا ساغر نمی گزرد

دلہ جز بہر مہر و یاں طریقے بر نمی گزرد
 نصیحت کم کن و مارا بفرادون نے عشق
 سر و چشمے باین خوبی تو گوئی چشم از در گزرد
 نصیحت گوئی زنداں را کہ با حکم خدا جنگ

<p>کہ کس ہوشی وحشی را ازین غم شتر نمی گیرد در دیگر نمی داند رہ و دیگر نمی گیرد کہ این دلق ریائی را بجای بر نمی گیرد</p>	<p>چہ خوش صید دلم کردی بہارم چشم مست خدا را رحمتی منع کہ در ویش سرگوت من از پیرمغان دیدم کرامتت سے مردا</p>
<p>تدبیر مابد مستی متراپ دو سالہ بود</p>	<p>چل سال رنج و غصہ کشیدیم و عاقبت</p>
	<p>وے با غم بسر بردن جہاں یکسر نمی آرد بے فروش دلق ماگزین بہتر نمی آرد بکوئے سے فروشائش بجائے بر نمی گیرند زہے سجادہ نقوی کہ یک ساغر نمی آرد شکوہ تاج سلطانی کہ بیم جاں در و برح است کلاہ دلکش است اما بدرد سر نمی آرد بشو این نقش و تنگی کہ در با زاہد یگرنگی یہ نعمتہائے گوناگون سے اہم نمی آرد برو گنج قناعت جو بگنج مافیت بنشین کہ بچہ م تنگدل بودن بہ بگرد بر نمی آرد</p>

	<p>چو حافظ در قناعت کوش و از دنیائے دواں بگذر کہ یک جو منتِ دوناں بعد من ز ریحی اورد</p>	
<p>شد بر مختسب و کار بدستوری کرد آنچه با خرقہ ز اہدے انگوری کرد</p>		<p>دوستاں دفتر ز تو بہ زمستوری کرد نہ ہفت آب کہ رنگش بعد آتش نرود</p>
	<p>درختِ دوستی نبشاں کہ کامِ دل بہار آرد نہالِ دشمنی برگن کہ ریخِ ہیشمار آرد عمارتی دار لیلی را کہ مہر و ماہ در حکم است خدایا در دل اندیش کہ بر مجنوں گزار آرد دینِ باغ از خدا خواہد دینِ پیرانہ سر حافظ نشید بر لب جوئے و سروے در کنار آرد</p>	
<p>کجاں جادوئے کماں کش بر عزم غار ^{آید}</p>		<p>از چشم شوخش سے دل ایمانِ خود گمدا</p>
<p>حالتے رفتن کہ محراب بفریاد آمد شادی آورد گل و باد صبا شاد آمد</p>		<p>در نماز مٹم ابروئے توچوں یاد آمد بوئے بہو دواوضاع جہاں می ^{سنوم}</p>

<p>دلیر ماست کہ باحسن خدا داد آمد اسے خوشا سر و کہ از بند عم آزاد آمد</p>	<p>دلفریبانِ نباتی ہمہ نہ یور بستند نیر بارند درختاں کہ تعلق دارند</p>
<p>بدست شاہ و شے دہ کہ محترم دارد کہ جلوہ نظر و شیوہ کر م دارد</p>	<p>بخط و خال گدایاں مدہ خزنینہ دل مراد دل ز کہ جویم کہ نیست دلدارے</p>
<p>یا نین رسد بجاناں یا جاں ز تن بر آید مایم و آستانش تا جاں ز تن بر آید</p>	<p>دست از طلب مدار غم تا کام من بر آید ہر دم چو پیے وفا یاں نتواں گرفت یارے</p>
<p>نیکنامی خواہی اسے دل با بیداں صحبت مدار خود پسندی . جان من - بر بان نادانی بود دی عزیزے گفت حافظ می خورد پنہاں شرب اسے عزیز من گناہ آں بہ کہ پنہا فی بود</p>	
<p>دریغا کہ با ما وفاے نہ دارد دل و جانِ حافظ صفاے نہ دارد</p>	<p>ہمہ چیز دارد و لارا م نیکن چو ماہ است روشن کہ بے مہر و پیشانی</p>

صد لطف چشم داشتیم و یک نظر نکرد

رو بر ریش نہادیم و بر من گزر نکرد

را ہے بڑی کہ تہے بر سہاراں تو اں زد
شعرے بجاں کہ با اور طل گراں تو اں زد
گرد دولت و صالت خواهد ورے کشتودن
سر باہیں تخیل بر آستان تو اں زد
در ویش را نباشد منزل سرے سلطان
مایم و کہتہ دلفی کا کش در اں تو اں زد

چناں نہ اند چینیں نیز ہم نخواہد ماند
رقیب نیز چینیں محترم نخواہد ماند
کہ این معاملہ تا صبح دم نخواہد ماند
کہ کس ہمیشہ گرفت بر ہم نخواہد ماند

رسید مژدہ کہ ایام غم نخواہد ماند
من ارچہ در نظر پار خاکسار شدم
غنیہ شمرے شمع وصل پروانہ
چہ جلے شکر و شکایت ز نقش نیک ہست

وظیفہ گر برسد مفرق گل است و نبید
کہ پیر بادہ فر کشتش بجرعہ نہ خرید
کہ کم شد آنکہ دیں رہ بہ پیر سے نہ رسید

رسید مژدہ کہ آد بہار و سبزہ دید
من این مرقع رنگین چو گل بخواہم حنیت
بکوئے عشق منہ بے دلیل راہ قدم

کسے کہ سید زخندان ^{کنند} شہادت گویند
براستے ترسید آنکہ ز جنت نکشید

زمیو ہائے بہشتی چہ ذوق در یابد
کن ز غصہ شکایت کہ طریق ادب

بعد از میں نور بہ آفاق دہیم از دل خویش
کہ بخور شہید رسیدیم و غبار آخر شد
صبح امید کہ بد منتکعت پر وہ غیب
گو بروں آئے کہ کار شب تار آخر شد
در شمار ارچہ نیاورد کے حافظ را
شکر کاں محنت بے حد و شمار آخر شد

از سر پیاں گزشت بر سر پیاں شد
چہرہ خندان شمع آفتاب پر واہ شد
قطرہ باران ماگو ہر یک داد شد
حلقہ اوراد ماگردشس پیاں شد
دوش بیک جرعه سے عاقبت فرزاں شد

ز اہد خلوت نشین دوش بیخاں شد
آتش خسار گل خرم بلبل بسوخت
گر یہ شام و سحر شکر کہ صنایع نگشت
ز گس ساقی بخواند آیت افسونگری
مختسب ما کہ دی جام دفع می شکست

<p>آنچه خود داشت در بیگانه تمنای کرد</p>	<p>ساک دل طلب جام حیم از مای کرد</p>
<p>طلب از گم شدگان لب در بامی کرد جرمش آن بود که اسرار هویدای کرد دیگر آن هم بکنند آنچه میسای کرد</p>	<p>گوهری که صورت کون مکانی و نطق گفت آن یار که گوشت سردار بلند فیض روح القدس از باز مدد فرماید</p>
<p>رونق میکند از درین دعای مابود هر چه کردیم بچشم کرمش زیبا بود که معال بهمه عیب نهان بنیا بود</p>	<p>سالها دفتر مادر گرو صعب بود بنکی پیرمغان پس که چو مابدستان قلب اندوده حاقظ بر او خج نشد</p>
<p>زین قدر پارسی که به بیگانه می رود کایں طفل بکیشبه ره یکساله می رود</p>	<p>شکر شکن شوند همه طوطیاں هندی طبی مکان بیین وز ماں در سلوک شعر</p>
	<p>سمن بویاں غبار غم چون شیتد بنشانند پر پرویاں قرار دل چو سیتند بتانند بهرے یک نفس با ما چون شیتند بر خیب زند تعال شوق در خاطر چو بر خیب زند بنشانند</p>

<p>کہ مے لعل دوائے دلِ نغمیں آمد</p>	<p>شادی یارِ پری چہرہ بدہ بادہ ناب</p>	
<p>دلِ رمیدہ مارا انیس مونس شد بغزہ مسئلہ آموزِ صد مدرس شد گدائے شہر نگہ کن کہ میرِ مجلس شد کہ خاطر مہنراں گنہ موسویں شد کہ علمِ یے خبر افتاد و عقلمنجس شد بقول دولتیاں کیمیائے ہر شد</p>	<p>ستارہ بدخشاں پید و ماہ مجلس شد نگارین کہ بہ کتبِ نرفت و خطِ نخواست بصدِ مصطفیٰ امی نشاند اکتوں یار لب از شرح مے پاک کن برائے خدا کر شتمہ تو شرابے بعا شقاں پیسود پوذر عزیز وجود است شعرین آری</p>	
	<p>ساقی ار بادہ ازیں دست بجام اندازد عارفان را ہمہ در شرب مدام اندازد اے خوشا حالت آلِ مست کہ در پائے حریف سرود ستا زنداند کہ کدام اندازد ز اہداسر بکلہ گوشہ خورشید بر آرد نجات ارقعہ بدیں ماہ تمام اندازد ز اہدِ خام طبع بر سر انگار بماند پختہ گردد چون نظر بر مے و جام اندازد</p>	

بادہ با مختبب شہر توشی حافظ

کہ خورد بادہ است و سنگ بجام اندازد

کہ با من ہرچہ کرد آں آسشنا کرد
کہ حافظ تو بہ از زہد و ریا کرد

من از بیگانگان ہرگز نسالم
بتا رت بر بکوسے مینفروشاں

تا ہداں را رخسہ در ایماں کنند
انچہ فرمان تو باشد آں کنند

شاہداں گرو لبری زین ماں کنند
عاشقاں را بر سر خود حکم نیست

کہ زیر کان جہاں از کند شاں ہر مہند
ہزار شکر کہ یاران شہر بے گنہند
شہان بے کم و حشر وان بے کلہند
نہ آں گروہ کہ از رقی لبائش ل سہند
ہزار شہر من طاعت بہ نیم جو عدہند

شراب بیخوش و ساقی خوش دودام رہند
من ارچہ عاشقم و زند و مست و نامہ سیاہ
میں حقیر گدا بان عشق را کایں قوم
غلام ہمت دردی کشان پیکر نگم
ہوش با کہ ہنگام با داسستغنا

شاہد آں نیست کہ سوئے و میا نے دارد

بندہ طلعت آں باش کہ آس نے دارد

در ره عشق نشد کس بیقین محسوم راز
 هر کس بر حسب فهم گمانی دارد
 با خرابات نشینان ز کرامات ملاف
 هر سخن جائے و هر نکته سکا نے دارد
 مدعی گو به رود و نکته به حافظ مفروض
 کلام مانیز زبانے و بیانی دارد و

ز دیم بر صفت رندان و هر چه بادا باد
 نسیم خاک مصلی و آب بر کنا باد

شراب و عیش نهان صیبت کار بی نیاید
 نمی دهند اجازت مرا به سیر سفر

بنیاد مکر بانگ حقه باز کرد
 شرابنده رهرو س که نظر بر مجاز کرد
 مار اخذ از زهد و ریاسے نیاز کرد

صوفی نهاد دام و در حلقه باز کرد
 فردا که پیش گاه حقیقت شود پدید
 حافظ عن ملامت رندان که دازل

صوفی ار باده باندازه غوردوشش باد
 در نه اندیشه این کار فراموشش باد

گرچہ اندک بر سخن با من در ویش نہ کرد
جاں فدائے شکرین پستہ خاموشش باد
پیر ما گفت خطا در قلم صنم نہ رفت
آفرین بر نظر پاک خطا پوشش باد

صبا وقت سحر بوسے ز زلف یار می آورد
دل شور پیدہ مارا ز نو در کار می آورد
سراسر بخشش جاناں طریق لطف و حساں بود
اگر تسبیح می فرمود۔ اگر ز ناز می آورد
عجب می داشتتم دی شب ز حاقظ جام و پیانہ
وے منقش مئی کردم کہ صوفی وار می آورد

سر پیالہ پوشناں کہ خرقہ پوش آمد
مگر دستئی ز ہد وریا ہوش آمد

چہ جالے صحبت نامحرم است مجلس انس
ز خالقاہ بیخا نہ می رود حاقظ

یار باز آید و با وصل قرارے بکند
جرعہ دکش و دفع خارے بکند

طاہر دولت اگر باز گزارے بکند
گو کرے کہ ز بزم طربش غمزدہ

یا و فایا خبر وصل تو یا مرگ رقیب

بازی چرخ ازین یک دوسه کار بکنند

عکس روئے تو چو در آینه جام افتاد
 جلوه گرد خوش روز ازل زیر نقاب
 غیرت عشق زبان همه خاصاں برید
 هر دیش با من دل سوخته لطفی در دست
 پاک ہیں از نظر پاک بقصود رسید
 زیر شمشیر عمش رقص کنان باید رفت
 در خم زلف تو آدینت دل از جا فودن
 آن شدای خواجہ کہ در صومعه باز منی
 من ز مسجد بخراباں نہ خود افتادم
 چه کند گز پے و دریاں ترود چون کبار
 صوقیاں جملہ حرغیند و نظر باز دے

عارف از خندہ سے در طمع خام افتاد
 عکسے از پر تو آں بر رخ اجسام افتاد
 از کجا تم عمش در دہن عام افتاد
 این گدا ہیں کہ چه ثالیستہ انعام افتاد
 اول از چشم دو ہیں در طمع خام افتاد
 کاتک مست گشتہ او نیک سر انجام افتاد
 آہ کز چاہ بروں آمد در دام افتاد
 کار ما بارخ ساقی و لب جام افتاد
 اینم از روز ازل حاصل فرجام افتاد
 میر کہ در دارہ گردش ایام افتاد
 زمینیاں حاققہ دل سوخته بنام افتاد

غلام نرگس مست تو تا جد ارا نند
 ترا صبا و مرا آب دیدہ شد عمار
 رقیب در گذر و پیش ازین کن نخوت

خراب بادہ لعل تو ہو شیارانند
 و گرنہ عاشق و معشوق راز دارانند
 کہ ساکنان در دوست خاکسارانند

<p>که مستحق کرامت گناہگار نیستند که عند لیب تو از هر طرف هزارانند مرو و بصومعه کاخا سیاہ کار نشد کہ اشتگان کند تو رستگار نیستند</p>	<p>نصیب بہشت بہشت آخذانشان بود نہ من بر آن گل عارض غزل سر ہم و پس بیابمب کدوہ و چہرہ ارغوانی کن خلاص جاقظ از آن زلف تابدارمبا</p>
<p>ور نہ بیخ از دل بے رحم تو تقصیر نبود چون شناسلسے تو در صومعہ کب پیر نبود کہ بر ہیچ پیش حاجت تفسیر نبود</p>	<p>قتل این خستہ بشمشیر تو تقدیر نبود سر ز حیرت بدر میکید با بر کردم کیتے بڈ ز عذاب اند و جاقظ بے تو</p>
<p>نسبت مکن بغیر کہ اینہا خدا کند یا وصل دوست یا مے صافی دو کند عیسے دے کجا ست کجا چاہے ما کند</p>	<p>گر بیخ پیشت آید و گر راحت اے حکیم مارا کہ درد عشق و بلائے خار بست جاں رفتن دے و جاقظ از غصہ خست</p>
<p>تکر مشاطہ چہ با حسن خدا داد کند گر خرابیے چو مرا لطف تو آباد کند قدر یک ساعت عمرے کہ درود داد کند</p>	<p>گو ہر پاک تو از مدحت مستغنی است امتحان کن کہ بسے گنج مرادت بدہند شاہ را بہ بود از طاعت صد سالہ زہد</p>

<p>محقق است کہ او حال بہتر دارد کہ پوسے بادہ و باغمہ مداہم تر دارد بعض میگردہ اکنون سفر دارد دست ز وسوسہ عقل سے شب دارد</p>	<p>کسے کہ حسن رخ دوست در نظر دارد ز زہد خشک ملولم بیار بارہ ناسب کسے کہ از رہ تقوی قدم بروں نہ نهاد ز بادہ ہیبت اگر نسبت این نہیں کہ ترا</p>
<p>پیش پاسے پھر غم تو یہ بیم چہ شود من اگر ہر نگار سے بگزیم چہ شود گر وہی جائے بغردوس بریم چہ شود</p>	<p>گرمین از باغ تو یک میوہ بچیم چہ شود ز اہر شہر چو ہر ملک و شہنشاہ گزید من کہ در کوسے بنائ منزل و ماوادارم</p>
<p>کہ تن بخویش نمودم صد اہتمام و نشد</p>	<p>بکوسے عشق منہ بے دلیل راہ قدم</p>
<p>یک نکتہ دریں معنی گشتیم : ہمیں ہمشہ صد ملک سلیمانہ در زمین بچیں ہمشہ شاید کہ چو واپسی خیر تواریں ہمشہ در دارہ شمت او متاع چنین ہمشہ کایں شاہد بازاری دآن پر دہیں ہمشہ کایں سا بقہ رندی تار و پریں ہمشہ</p>	<p>کے شعر ترا یگزہ خاطر کہ حزین ہمشہ از دل تو گر با ہم انگشتہ می زہنار غناک نباید بود از طعن حسود سے دل جامے و خون دل ہر یک کیسے دادند ورکار گلاب و گل حکم ازلی ایں بود آں نسبت کہ جا و طراز استی رود از خاطر</p>

از بہر نشا رخوش نباشد	جاں نقد محتر است حاقوظ
حقتہ مہر بدایاں مہر و نشا نسبت کہ بود ہمچنان در عمل معدن و کان است کہ بود سالہا رفت و بدایاں بہر نشا نسبت کہ بود	گو بہر مخزن اسرار بہا نسبت کہ بود طالب لعل و گہر نیست و گرنہ خورشید زلت ہندوئے تو گفتم کہ دگر رہ نرند
کنوں کہ لالہ بر افروخت آتش نرود شراب نوش و رہا کن حدیث عاد و ثمود ولے چہ سود کہ دروے نہ ممکن است خلود	بباغ تازہ کن آئین دین تیر دشتی زدست شنا ہدیوسف جمال عیسی آدم جہاں چو خلد ہرین شدید ویر سوسن و گل
	گر چہ بر واعظ شہراں سخن آساں نہ شود تا ریا و رز و وساوس سلاں نہ شود گو بہر پاک باید کہ شود قابل نصیحت ور نہ ہر سنگ و گلے لولو و مرجاں نشود عشق می ورزم و امید کہ امیں فن شریف چوں ہنر ہائے دگر موجب حراماں نشود

دوش می گفت که فردا بدہم کام دولت
 سببے ساز خدا یا کہ پیشیاں نہ شود
 ذرہ راتا نہود ہمت عالی حافظ
 طالب چشمہ خورشید درخشاں نشود

از حشمت اہل چل کیواں رسیدہ اند
 جز آہ اہل فضل کیواں منی رسد
 صوفی بشوئے زنگ دل خود بہ آبئے
 زین شست و شوئے خرقة غفراں نمی رسد
 حافظ صبور باشش کہ در راہ عاشقی
 ہر کس کہ جاں نداد بہ جاناں نمی رسد

کہ ہر کہ بے ہنر افتد نظر بہ عیب کند

کمال صدق محبت میں نہ نقص گناہ

کہ ز الفاس خوشش بوئے کسی آید
 ہر کس اینجا با امید ہو سے می آید
 این قدر ہمت کہ با تک تہ سے می آید

مژدہ اے دل کہ میجا نفسے می آید
 یا بیچ کس نیست کہ در کوئے تو آشکلہ نیست
 کس نہ اسنت کہ منز لگہ مقصود کجاست

<p>ہر حرفیہ زبے ملتے می آید گو بیا خوش کہ ہنوزش نفسے می آید شاہباز چشک کار گسے می آید</p>	<p>جرعہ دہ کہ بہ میخانہ دارباب کرم دوست را گر سر پر سپیدن بیمار غم باردار دسر صید دل حافظ یاراں</p>
<p>خوش محلا بخش و خطا پوش و حد ادا کرد پادشاہی کہ ہمسا یہ گدائے دارد ہر عمل اجرے و ہر کردہ جزائے دارد</p>	<p>پیر روی کسش ما گرچہ نذار دزد زور از عدالت نبود دور گرش پر سد حال ستم از غمزه سیا موز کہ در مذہب عشق</p>
<p>غالباً این قدر عقل کفایت باشد این زماں سر برہ آرم چہ حکایت باشد عشق کا رسیست کہ موافق ہدایت باشد ورنہ مستوری با تا بچہ غایت باشد پیر ما ہر چہ کند عین رعایت باشد تا خود اور از میاں با کہ غایت باشد حافظ ار بادہ خورد جا شکایت باشد</p>	<p>من و انکار شراب این چہ حکایت باشد من کہ شہارہ تقوی ز دہ ام بادف و جنگ زاہد راہ برندی نبرد معذور است تا بغایت رہ میخانہ کنی دانستم بندہ پیر غافل کہ ز جہلم بر ہاند زاید و حجب نماز و من و مستی و نیاز دوش ازین عفتہ نخل کہ حکیمے می گفت</p>
<p>حقوق بندگی مخلصانہ یاد آرید</p>	<p>معاشران ز حریمت سنا نہ یاد آرید</p>

<p>ز سبے و فانی دور زمانہ یاد آرید ز ہر ماں بسر تاز با نہ یاد آرید</p>	<p>منی خورید زمانے غم ہ قناداراں سند دولت اگر تزد و سرکش است و کس</p>
<p>کہ کس بر بند خرابا است من آن نبرد کہ پیچ کس ز قضائے خدا جہاں نبرد کہ زنگ عم ز دولت جزے مناں نبرد پوش باش کہ نقد تو پاساں نبرد کہ تحفہ کس در و گوہر بہ بحر و کال نبرد</p>	<p>من و صلاح و سلامت کس این گماں نبرد مباش غرہ بعلم و عمل فیتہ زمان مشو فریفتہ رنگ و بوقح در کشش اگرچہ دیدہ بود پاسبان تو اے دل سخن بہ نزد سخنداں ادا کن حافظ</p>
<p>کہ از رویے مازگ زردی نبرد کہ کار خدائی نہ کار نسبت خرد قضائے بنشہ نشاید سزود ارسطو دہد جاں چو بیچارہ گرد فناعت کن ار نسبت اعلیٰ بسرود کہ چوں مردہ باشی نگویسند مرد</p>	<p>ہزار آفریں برے مسخ باد بر و زاهد با خوردہ بر من مگیر مرا اندازل عشق شد سر نوشت مزن دم ز حکمت کہ در وقت مرگ مکن بیخ بہودہ خرسند باش چناں زندگانی کن اندر جہاں</p>
<p>قضائے آسمان است این دیگر گویں نخواہد</p>	<p>مرا ہر سپہاں ز سر بیرون نخواہد</p>

ہر آن ہنمت کہ آنجا شد کم و افزون نخواستند
کہ ساز مشرع زین افسانہ سے قانون نخواستند
ترا عاشق شود پیدا و لے مجنون نخواستند

مرا روز ازل کارے بجز رندی نفرمودند
بیانا در صفت رندان بہاگ جنگے نوشیم
شے مجنون بہ لیلی گفت کائے محبوبے ہمتا

معاشران گرہ از زلف یا ر باز کمینید
شے خوش است باین قصہ اش دراز کمینید
حضیر مجلس انس است و دوستاں جمع اند
و آن بیکاد بخوانید و در فراز کمینید
سہان عاشق و مشوق فرق بسیار است
چو بارنا ز نماید شما نیاز کمینید
بجان دوست کہ غم پردہ شہانہ درد
گر اعناد بہر لطاف کار ساز کمینید
سخنست موعظہ پیرے فروش انیسست
کہ از معاشرنا جنس احتراز کمینید

دگر ز طالع خویشم چه ملتسن باشد
کہ ہر کجا شکرستاں بود گلشن باشد

مرا بوصل تو گر ترا کہ دستریش باشد
بر آستان تو غوغائے عاشقناں عجیب

<p>کہ نیم جان مرا یک کر شمع بس بہ شد مرا بہ بند و کوید کہ اپن چہ کس بہ شد</p>	<p>چہ حاجت است لبت شیر قتل عاشق را ہزار بار شود آشنای و دیگر بار</p>	
	<p>روز و شب غصہ و غول منجورم و چون نخورم چوں ز دیدار تو دورم بچہ ہاشم دلشاد حافظِ دل شدہ مستغرقین یادت شب و روز تو ازین بندہ دیکھتہ بکلی آزاد</p>	
<p>ہر بد خویش خبر از طرف سببا باز آمد تا بگوید کہ چرا رفت و چرا باز آمد کمال برتت سنگدل از راہ و قبا باز آمد لطف ادبیں کہ بصلح از در ما باز آمد</p>	<p>مردہ اسے دل کہ دگر باد صبا باز آمد عارفے کو کہ کند ہم زبان سو سن مردی کرد و کرم بخت خدا داد ہن گرچہ ما عہد شکستیم و گنہ حافظ کرد</p>	
<p>تا ہمہ صومعہ داراں پے کار گیرند خاصہ رقصہ کہ در ہدست نگار گیرند کہ دریں خیل حصار سے بسوارے گیرند بلدلاں را سزا در دہن خار سے گیرند</p>	<p>نقد ہارا بود آبا کہ عیار سے گیرند رقص بر شعر نرونا لہ نے خوش با شد قوت بازوئے پرہیز بخوباں مفروش نراغ چوں شرم ندارد کہ ہند پایر گل</p>	

<p>زین میاں گر تو اں بہ کہ کتا پیر گیرند</p>	<p>حافظ ابنائے زمان را غم سکینان نیست</p>
<p>نہ ہر کہ آئینہ وارد سکندری داند کلا ہداری و آئین سروری داند نہ ہر کہ سر تنبر استہد قلندہی داند جہاں بگیرد اگر داد گستری داند و گر نہ ہر کہ تو بینی ستگری داند کہ خواجہ خود روش بند پروری داند کہ لطف طبع و سخن گفتن در می داند</p>	<p>نہ ہر کہ چہرہ بر افروختن دلبری داند نہ ہر کہ طرف کالج نہاد و تہ نشست ہزار نکتہ بار یک تہ ز مہد این جاست بقدر و چہرہ ہر آں کس کہ شاہ خواب شد و فلے عہد نکو با شدار بیاموزی تو بندگی چو گدایاں بشرط مزد مکن ز شعر دلکش حافظ کسے شود آگاہ</p>
<p>بختم از پار شود رختم از پیں جا برد تر سم آں زر گس مستانہ بیک جا برد</p>	<p>تیسٹ در شہر نگار سے کہ دل برد علم و فضلے کہ یہ چل سال دلم جمع آورد</p>
<p>عالم پیرو گز بارہ جو ال خواہد شد کہ بلغ آمد از پیں راہ و نڈال خواہد شد مایہ نقد بقا را کہ ضماں خواہد شد مجلس و عطف دراز است زمان خواہد شد</p>	<p>نفس باد صبا مشکشاں خواہد شد گل عزیز است غنیمت شمریدیں صحبت سے دل ار عشرت امروز بفر د فگنی گرز مسجد بخر ابات شدم عمیب مکن</p>

<p>قدمے نہ بودا عشق کہ رواں خواہد شد</p>	<p>حافظ از بہر تو آمد سوئے اقبال وجود</p>	
<p>اے بسا خرقہ کہ مستوجب آتش باشد تاسیہ روئے شود ہر کہ دروغش باشد عاشقی شیوہ رنداں بلاکش باشد حیث باشد دل دانا کہ مشوش باشد گر شراب از کف آن ساتی مہوش باشد</p>	<p>نقدِ صوفی ہمہ صافی و بینش باشد خوش بود گر محاکبِ تجر بہ آبد بیاں ناز پرورد و تنعم نبرد راہ بدست غم دنیا سے دنی چند خوری بادہ بخور دلن و سجادہ حافظ بہر بادہ فروش</p>	
	<p>نسبت رویت اگر با ماہ و پرویں کردہ اند صورتے نا دیدہ تشبیب بہ سخنیں کردہ اند ساقیامے دہ کہ با حکم ازل تدبیر نیست قابلِ تغیر نہ بود آنچه نقسین کردہ اند در سفالین کاسہ رنداں بخواری منگر بد کایں حرئقاں خدمت جاہم جہاں میں کردہ اند</p>	
	<p>واعظاں کہیں جلوہ در محراب و منبری کنند چوں بخلوت نامی روند آں کار دیگر می کنند</p>	

شکلی دارم ز دانشمند مجلس باز پرس
 تو به فرمایاں چرا خود تو به کمتر می کنند
 بنده پیر خراباتم که در ویشان او
 گنج را از بے نیازی خاک بر سر می کنند
 اے گدایے خالقه باز آ که در و پر مغال
 می دهند آبی و دلها را توانگر می کنند
 صبحدم از عرش می آمد خر و سبب باز گفت
 قدسهاں گوی که شعر حافظ از بر می کنند

و آنکسین کار نند نشست دماں کار بماند
 شکر ایزد که نه در پرده پندار بماند
 خرقه ماست که در خانه خمار بماند
 قصه ماست که در کوچه و بازار بماند
 خرقه رهن می و مطرب شد و ز تار بماند
 جاوداں کس نشیندم که درین کار بماند
 شیوه آن نشدش حاصل بیمار بماند

هر که شد محرم دل در حرم یار بماند
 اگر از پرده بروں شد دل عیب بین
 صوفیاں دستند از گروهی همه نیت
 خرقه پوشاں همگی مست گذشتند و گذشت
 داشتند و لغی و صد عیب برای پوشید
 جزو کم کو ز ازل تا یا بد عاشق دوست
 گشت بیمار که چون چشم تو گردد زنگس

کہ صدرِ مسندِ نبوت فقیرِ رہنشین دارد	بخواری منکرے منعم ضعیفان و فقیران را	
کہ آشنا سخن آشنا نگہ دارد زدست بندہ چه خیزد خدا نگہ دارد	حدیث دوست گویم مگر بہ حضرت دوست نگہ نماشت دل ما و جلے رخبت نیست	
اگر ترا گذرے بر مقام ما افتد کے اتفاقِ مجالِ سلام ما افتد بود کہ قرعہ دولت بنام ما افتد	ہملے اوج سعادت بدام ما افتد بہ بارگاہ تو چون باد رہا نشد راہ بنا امید می ازیں درم و برائے خدا	
	گر و د از پیے خواباں دل من محذور است در و در د چہ کند گر پیے در ماں نہ رود ہر کہ خواہد کہ چو حاقظ نشود سرگرداں دل بخواباں نہ ہد در پیے ایناں نرود	
سنگ را بیل تواند برہ دور یا برد	دل شکیں ترا اشک من آورد براہ	
رقم مہر تو بر چہرہ ما پید بود	با د باز نگہ نہایت نظرے با ما بود	